

Autores: Līga Tālberga, Žaneta Flaksa, Signe Berga, Vintra Braša

Literatūras stundu tēma: Aleksandra Čaka personība un dzeja
12. klase

Mērķis – veidot izpratni par A. Čaka personības un dzejas daudzpusību.

Skolēnam sasniedzamais rezultāts:

- Padziļina pamatskolā gūtās zināšanas par A. Čaka personību;
- Saskata un izprot A. Čaka personības un dzejas mijiedarbību;
- Spēj saskatīt dzejoļu motīvu, dzejas tēlus, raksturot lirisko varoni;
- Darbojas radoši, vizualizējot kādu dzejas tēlu vai veidojot kolāžu;
- Izjūt kolektīvo atbildību, iemācoties dzejoli no galvas;
- Vērtē un analizē citas grupas darbu, veic pašnovērtējumu;

Nepieciešamie resursi: biogrāfiskais un multimediju CD par A. Čaku; darba lapa par dzejnieka personību; uzdevumu lapa grupai; grupu darba vērtējuma un pašvērtējuma lapa.

Mācību organizācijas formas: individuālais darbs, grupu darbs

1. stundas gaita:

Skolotāja darbība	Skolēnu darbība
Ierosināšana 5 min.	
Tēmas ierosināšanai skolotājs izmanto plakātu par A. Čaku (skat.1.pielikumu), noskaidrojot, ko skolēni atceras par šo dzejnieku no pamatskolā apgūtā.	Individuālas atbildes
Individuālais darbs 30 min.	
Stundā tiek izmantots biogrāfiskais un multimediju CD par Aleksandru Čaku, skolēniem izdala darba lapas (skat.2.pielikumu) un aicina, uzmanīgi skatoties un klausoties, aizpildīt darba lapas.	Individuālais darbs darba lapā
Refleksija 5 min.	
Aicina skolēnus nolasīt, ko būtisku par Čaka personību un daiļradi uzzināja.	Nolasa savas atbildes

Stundas beigās aicina skolēnus aizdomāties un mājās aizpildīt darba lapā, kas radīja interesi un kādu A. Čaka daiļrades un personības aspektu vēlētos iepazīt plašāk, iespēju robežās sameklēt papildus informāciju.	
--	--

Vērtēšana: skolotājs gūst informāciju un izdara secinājumus par skolēnu priekšzināšanām, izpratni, skatoties CD , prasmi strādāt, vērojot darbu, klausoties skolēnu komentārus, saņemot skolēnu jautājumus; skolēni var izdarīt secinājumus par savu izpratni, salīdzinot savas un klasesbiedru priekšzināšanas un jauniegūtās zināšanas.

Skolotāja pašnovērtējums: skolotājs izdara secinājumus par stundas mērķa sasniegšanu, izmantoto metožu lietderību un efektivitāti, par to, kas izdevās un kādiem jautājumiem būtu jāpievērš lielāka uzmanība.

2. stundas gaita:

Skolotāja darbība	Skolēnu darbība
Ierosināšana 5 min.	
Skolotājs paskaidro, ka, lai veiksmīgāk apgūtu A. Čaka dzeju, tiks izmantots grupu darbs, un sadala skolēnus grupās pēc dzejoļa rindām. Katrs skolēns izvelk vienu A. Čaka dzejas rindu. Skolotājs lasa, piemēram, dzejoli „Atzīšanās”. Dzejoļa pants – 1 grupa (skat.3.pielikumu).	Skolēni sadalās grupās un saņem uzdevumu lapu. Sadala pienākumus
Grupu darbs 35 min.	
Katrai grupai tiek izdalīta uzdevumu lapa (skat.4.pielikumu). Skolotājs darbojas kā konsultants.	Strādā grupās

3. stundas gaita:

Skolotāja darbība	Skolēnu darbība
Grupu darbs 40 min.	
Skolotājs darbojas kā konsultants, kontrolējot izpildes termiņu un darba kvalitāti	Skolēni turpina darbu grupās

4.,5. stundas gaita:

Skolotāja darbība	Skolēnu darbība
Prezentācija un vērtējums 35 min.	
Aicina prezentēt savas grupas veikumu, izmantojot vērtēšanas tabulu (skat.5.pielikums), klausīties un vērtēt klasesbiedru veikumu, kā arī veikt pašnovērtējumu (skat.5.pielikumu)	Prezentē savas grupas veikumu un vērtē citas grupas
Kopsavilkums 5 min.	
Skolotājs izsaka savus novērojumus un ieteikumus par grupu darbu	

Vērtēšana: Grupas darbs tiek vērtēts, apkopojot citu grupu vērtējuma lapas pēc Liepājas Valsts 1. ģimnāzijas vērtēšanas kritērijiem.

Skolotāja pašnovērtējums: skolotājs izdara secinājumus par stundas mērķa sasniegšanu, izmantoto metožu lietderību un efektivitāti, par to, kas izdevās un kādiem jautājumiem būtu jāpievērš lielāka uzmanība.

Čaka dzejas liriskais varonis (Ž. Flaksas skolēnu darbs)

Aleksandrs Čaks

- Aleksandrs Čaks (īstajā vārdā) dzimis Rīgā..... ģimenē.

- Dzīvesvietas

- ✓ „Šinī ielā es piedzimu kādreiz,
Sakņu pagrabos sakņu bij daudz –
Drīz es sajutu dzīvi kā nātri,
Pārlieku mīlas skauts.”

Kurai dzīvesvietas adresei un kāpēc vēltītas šīs dzejas rindas?

Kurā ielā un kāpēc izveidots A.Čaka memoriālais muzejs?

- Skolas

Mācību iestādes, kurās Čaks mācījies	Spilgtākās atmiņas, atšķirības no mūsdienu skolas

- Darbavietas

	Kur? Kad?
Medicīna	
Pedagoģija	
Žurnālistika	

- Biedrības

Veic ierakstus par divām, tavuprāt, zīmīgākajām biedrībām, kurās darbojies Čaks.

Nosaukums	Ar ko nozīmīga šī biedrība?

- Draugi

Personība	Kā raksturo Čaku, viņa daiļradi
Jānis Sudrabkalns	
Ēriks Ādamsons	
Anšlavs Eglītis	
Jānis Grots	

- Sievietes

Kāda loma šīm sievietēm A.Čaka dzīvē?

Leontīne Rundele	
Angelika Blaua	
Anita Bērziņa	
Austra Skujiņa	
Milda Grīnfelde	

- Veltījumi

➤ Kuri autori veltījuši dzeju, tēlotāj mākslas darbus A.Čakam? Kas būtisks tajos pateikts?

Autors	Būtiskais

➤ Noskatoties dokumentālo filmu „Aleksandrs Čaks”, veic pierakstus, atzīmējot ko būtisku par Čaka personību un daiļradi uzzināji!

-
-
-
-
-
-

- Kas radīja interesi, un kādu A.Čaka daiļrades un personības aspektu es vēlētos iepazīt plašāk?

.....

SADALĪJUMS GRUPĀS:

Katrs skolēns izvelk vienu A. Čaka dzejas rindu. Skolotājs lasa, piemēram, dzejoli „Atzišanās”.

Dzejoļa pants – 1 grupa.

Atzišanās

Miglā asaro logs. Ko tur liegties, nav vērts:
Tikai tevi es mīlējis esmu.
Kādā dīvainā sulā savas lūpas tu mērc,
Ka tās kvēl ar tik sarkanu dvesmu?

Tur, kur bulvāri kūp, tevi satiku reiz
Un vairs nezinu miera ne mirkli.
Uz tā stūra, kur lūdz naudu ubags sev greizs,
Mani samīs drīz ilgas kā zirgi.

Vai tā diena vai nakts, ielās klīstu viens pats,
Rauju lapas no kokiem un ceru,
Ka uz kādas no tām būs tavš skūpstš vai tavš mats,
Bet -- tās tukšas es notekās beru.

Tad es veros tāpat visos logos, varbūt
Tavas acis tur redzēšu spīdam,
Bet man cerību putni tikai smadzenēs zūd,
Jūtu mirkļus tik mūžībā krītam.

Kur tu esi, mans draugs?... Vai tai blāzmā, kas kūst
Man no vientuļā mākoņa sejā?...
Jeb no tevis man tik kā šis ilgas, kas lūst
Manā asā un satrauktā dzejā?

Miglā asaro logs. Ko tur liegties, nav vērts:
Tikai tevi es mīlējis esmu.
Laikam asinīs manās savas lūpas tu mērc,
Ka tās deg ar tik sarkanu dvesmu?...

UZDEVUMI GRUPĀM

(Uzdevumu veikšanai un prezentācijai paredzētais laiks: 4 mācību stundas)

UZDEVUMI 1.GRUPAI

Veicot uzdevumus, izmantot tikai dzejoļus no norādītajām lappusēm! Sagatavojiet veiktā darba prezentāciju!

1.Izlasiet A.Čaka „Dzejas izlasē” (Rīga: Zvaigzne, 1979) dzejoļus no 3.- 9.lpp.

2.Pēc dzejoļu izlasīšanas:

- nosauciet un raksturojiet dzejoļu motīvu;
- raksturojiet lirisko varoni, tā ārējā un iekšējā veidola savdabību;
- nosauciet un raksturojiet arī citus A.Čaka dzejas tēlus (priekšmetu, dzīvu būtņu)! (10 p.)

3.Izvēlieties vienu no piedāvātajiem uzdevumiem: (10 p.)

- izveidot kolāžu, kurā atklāta izlasītajos A.Čaka dzejoļos paustā dzejas tematika, noskaņa, tēli u.c. *(materiālu izvēle ir brīva);*
- izveidot A.Čaka dzejas tēlu! *(Materiālu izvēle ir brīva.)*

4.Iemācieties un norunājiet vienu A.Čaka dzejoli no galvas! (8 +2 p.)

- *Jārunā visai grupai!*
- *Grupa saņem papildpunktus par radošumu!*

UZDEVUMI 2.GRUPAI

Veicot uzdevumus, izmantot tikai dzejoļus no norādītajām lappusēm! Sagatavojiet veiktā darba prezentāciju!

1.Izlasiet A.Čaka „Dzejas izlasē” (Rīga „Zvaigzne” 1979) dzejoļus no 10.- 16. lpp.

2.Pēc dzejoļu izlasīšanas:

- nosauciet un raksturojiet dzejoļu motīvu;
- raksturojiet lirisko varoni, tā ārējā un iekšējā veidola savdabību;
- nosauciet un raksturojiet arī citus A.Čaka dzejas tēlus (priekšmetu, dzīvu būtņu)! (10 p.)

3.Izvēlieties vienu no piedāvātajiem uzdevumiem: (10 p.)

- izveidot kolāžu, kurā atklāta izlasītajos A.Čaka dzejoļos paustā dzejas tematika, noskaņa, tēli u.c. *(materiālu izvēle ir brīva);*
- izveidot A.Čaka dzejas tēlu! *(Materiālu izvēle ir brīva.)*

4.Iemācieties un norunājiet vienu A.Čaka dzejoli no galvas! (8 +2 p.)

- *Jārunā visai grupai!*
- *Grupa saņem papildpunktus par radošumu!*

UZDEVUMI 3.GRUPAI

Veicot uzdevumus, izmantot tikai dzejoļus no norādītajām lappusēm! Sagatavojiet veiktā darba prezentāciju!

1.Izlasiet A.Čaka „Dzejas izlasē” (Rīga „Zvaigzne” 1979) dzejoļus no 17.- 25.lpp.

2.Pēc dzejoļu izlasīšanas:

- nosauciet un raksturojiet dzejoļu motīvu;
- raksturojiet lirisko varoni, tā ārējā un iekšējā veidola savdabību;
- nosauciet un raksturojiet arī citus A.Čaka dzejas tēlus (priekšmetu, dzīvu būtņu)! (10 p.)

3.Izvēlieties vienu no piedāvātajiem uzdevumiem: (10 p.)

- izveidot kolāžu, kurā atklāta izlasītajos A.Čaka dzejoļos paustā dzejas tematika, noskaņa, tēli u.c. (materiālu izvēle ir brīva);
- izveidot A.Čaka dzejas tēlu! (Materiālu izvēle ir brīva.)

4.Iemācieties un norunājiet vienu A.Čaka dzejoli no galvas! (8 +2 p.)

- *Jārunā visai grupai!*
- *Grupa saņem papildpunktus par radošumu!*

UZDEVUMI 4.GRUPAI

Veicot uzdevumus, izmantot tikai dzejoļus no norādītajām lappusēm! Sagatavojiet veiktā darba prezentāciju!

1.Izlasiet A.Čaka „Dzejas izlasē” (Rīga „Zvaigzne” 1979) dzejoļus no 26.- 40.lpp.

2.Pēc dzejoļu izlasīšanas:

- nosauciet un raksturojiet dzejoļu motīvu;
- raksturojiet lirisko varoni, tā ārējā un iekšējā veidola savdabību;
- nosauciet un raksturojiet arī citus A.Čaka dzejas tēlus (priekšmetu, dzīvu būtņu)! (10 p.)

3.Izvēlieties vienu no piedāvātajiem uzdevumiem: (10 p.)

- izveidot kolāžu, kurā atklāta izlasītajos A.Čaka dzejoļos paustā dzejas tematika, noskaņa, tēli u.c. (materiālu izvēle ir brīva);
- izveidot A.Čaka dzejas tēlu! (Materiālu izvēle ir brīva.)

4.Iemācieties un norunājiet vienu A.Čaka dzejoli no galvas! (8 +2 p.)

- *Jārunā visai grupai!*
- *Grupa saņem papildpunktus par radošumu!*

UZDEVUMI 5.GRUPAI

Veicot uzdevumus, izmantot tikai dzejoļus no norādītajām lappusēm! Sagatavojiet veiktā darba prezentāciju!

1. Izlasiet A.Čaka „Dzejas izlasē” (Rīga „Zvaigzne” 1979) dzejoļus no 41.- 58. lpp.

2.Pēc dzejoļu izlasīšanas:

- nosauciet un raksturojiet dzejoļu motīvu;
- raksturojiet lirisko varoni, tā ārējā un iekšējā veidola savdabību;
- nosauciet un raksturojiet arī citus A.Čaka dzejas tēlus (priekšmetu, dzīvu būtņu)! (10 p.)

3.Izvēlieties vienu no piedāvātajiem uzdevumiem: (10 p.)

- izveidot kolāžu, kurā atklāta izlasītajos A.Čaka dzejoļos paustā dzejas tematika, noskaņa, tēli u.c. (materiālu izvēle ir brīva);
- izveidot A.Čaka dzejas tēlu! (Materiālu izvēle ir brīva.)

4.Iemācieties un norunājiet vienu A.Čaka dzejoli no galvas! (8 +2 p.)

- *Jārunā visai grupai!*
- *Grupa saņem papildpunktus par radošumu!*

UZDEVUMI 6.GRUPAI

Veicot uzdevumus, izmantot tikai dzejoļus no norādītajām lappusēm! Sagatavojiet veiktā darba prezentāciju!

1. Izlasiet A.Čaka „Dzejas izlasē” (Rīga „Zvaigzne” 1979) dzejoļus no krājuma „Iedomu spoguļi”.

2.Pēc dzejoļu izlasīšanas:

- nosauciet un raksturojiet dzejoļu motīvu;
- raksturojiet lirisko varoni, tā ārējā un iekšējā veidola savdabību;
- nosauciet un raksturojiet arī citus A.Čaka dzejas tēlus (priekšmetu, dzīvu būtņu)! (10 p.)

3.Izvēlieties vienu no piedāvātajiem uzdevumiem: (10 p.)

- izveidot kolāžu, kurā atklāta izlasītajos A.Čaka dzejoļos paustā dzejas tematika, noskaņa, tēli u.c. (materiālu izvēle ir brīva);
- izveidot A.Čaka dzejas tēlu! (Materiālu izvēle ir brīva.)

4.Iemācieties un norunājiet vienu A.Čaka dzejoli no galvas! (8 +2 p.)

- *Jārunā visai grupai!*

Grupa saņem papildpunktus par radošumu!

Vērtēšanas kritēriji grupu darbam

Grupa	2. uzd. (10 p.)	Komentārs par 2. uzd. + un -	3. uzd. (10 p.)	Komentārs par 3. uzd. + un -	4. uzd. (10 p.)	Komentārs par 4. uzd. + un -	Kopā (30 p.)
1. grupa							
2. grupa							
3. grupa							
4. grupa							
5. grupa							
6. grupa							

Manas grupas darba izvērtējums

Vārds	Vērtējums (10 balles)	Pamato, kāpēc!

Uzraksti savas grupas + un - !